

ดนตรีไทย เป็น “วัฒนธรรมร่วม” ของภูมิภาคอุษาคเนย์ มีลักษณะสำคัญอย่างเดียวกับดนตรีลาว, ดนตรีเขมร, ดนตรีพม่า(มอญ), ฯลฯ แต่เรียกชื่อวงดนตรีต่างกันไป ไม่มีของใครดีกว่ากัน

ดนตรีไทย

ดนตรีและนาฏศิลป์ของไทย เป็น “วัฒนธรรมร่วม” ของภูมิภาคอุษาคเนย์ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้)

หมายความว่า มีลักษณะสำคัญอย่างเดียวกันกับของลาว, พม่า(มอญ), กัมพูชา (เขมร), มาเลเซีย, อินโดนีเซีย, ฯลฯ รวมทั้งเวียตนามในอดีต (แต่ปัจจุบันรับอิทธิพลจากจีน มีแบบแผนอย่างเดียวกับจีนมากที่สุด)

เช่น วงดนตรีแบบหนึ่งลาวเรียกวงพินพาด (ตรงกับไทยว่า พิณพาทย์) กัมพูชาเรียกวงพินเพียด (แต่เขียนพิณพาทย์) ส่วนไทยเรียก 2 อย่าง ว่าพิณพาทย์ และปี่พาทย์ ทั้งหมดนี้มีเครื่องดนตรีหลักๆ อย่างเดียวกัน

ลักษณะสำคัญของดนตรีอุษาคเนย์ที่มี “วัฒนธรรมร่วมกัน” มี 2 อย่าง คือ **มรดกที่มีแต่ดั้งเดิม** เป็นมรดกสืบทอดมีพัฒนาการอยู่ในอุษาคเนย์ตั้งแต่ราว 3,000 ปีมาแล้ว เช่น ม้าอง-ระฆัง, กลองทัด-กลองยาว, ระนาดเอก-ทุ้ม, แคน, ปี่นอก-ใน, ฯลฯ

รับจากภายนอก เช่น โทน-รำมะนา(อิหร่าน), ปี่ฉุ่น-ปี่ชวา-ปี่มอญ-ปี่แน (อิหร่าน), ซอสามสาย(อิหร่าน), ตะโพน-กลองแขก-สังข์-บัณเฑาะว์(อินเดีย), ซอด้วง-ซอด้วง-ซิม(จีน), ฯลฯ

วงดนตรีไทย มีหลากหลายที่คล้ายคลึงกันอยู่ทั่วประเทศ ในภาคต่างๆ เช่น วงโนราชาตรี(ใต้), วงสะล้อซอซึง(เหนือ), วงโปงลาง(อีสาน), วงปี่พาทย์(กลาง)

วงดนตรีไทย

วงดนตรีตามประเพณีของไทย มีหลากหลายที่คล้ายคลึงกันอยู่ทั่วประเทศไทย ในภาคต่างๆ ดังนี้

ภาคใต้ มี วงโนราชาตรี, วงหนังตะลุง, วงกาหอล, วงรองเง็ง, ฯลฯ

ภาคเหนือ มี วงสะล้อซอซึง, ปี่จุ่ม, ฯลฯ

ภาคอีสาน มี วงคุ่มโมง, ปี่อ้อ, แคน, พิณ, วงโปงลาง (โปงลางเพิ่งมีขึ้นใหม่เมื่อหลัง พ.ศ. 2500 หรือราว 50 กว่าปีมานี้เอง), ฯลฯ

ภาคกลาง มี วงปี่พาทย์, วงเครื่องสาย, วงมโหรี (คือวงปี่พาทย์รวมกับวงเครื่องสาย), วงมโหรี (มีเฉพาะพิษณุโลก, สุโขทัย)

อาจมีเครื่องดนตรีเบ็ดเตล็ดใช้เล่นในโอกาสพิเศษ เช่น กลองยาว, รำมะนา, รวมทั้งเป่าใบไม้, เป่าเขาควาง, ตึงจ้องหน่อง ฯลฯ

ชื่อเพลงไทย มีชื่อชาติพันธุ์เพื่อนบ้านนำหน้า เช่น ลาว ดวงเดือน, เขมร ไทรโยค, มอญ ร่องไห้, พม่า เทงกบ, แยก ต่อยหม้อ, จีน ชิมเล็ก, ญวน ทอดแห, ฯลฯ เพราะชาติพันธุ์เหล่านี้เป็นบรรพชนดั้งเดิมของคนไทย แล้วได้ทำนองเพลงจากบรรพชนเหล่านั้นมาใช้งาน จึงต้องบอกที่มาไว้ด้วย

ชื่อเพลงไทย

ชื่อเพลงไทยกลุ่มหนึ่งของลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีชื่อชาติพันธุ์ หรือชาติภาษาเพื่อนบ้านโดยรอบนำหน้าทั้งนั้น เพราะชาติพันธุ์เหล่านั้นเป็นบรรพชนดั้งเดิมของคนไทย แล้วได้ทำนองเพลงจากบรรพชนเหล่านั้นมาใช้งาน จึงต้องบอกที่มาไว้ด้วย เช่น

ลาว ดวงเดือน, เขมร ไทรโยค, มอญ ร่องไห้, พม่า เทงกบ, แยก ต่อยหม้อ, จีน ชิมเล็ก, ญวน ทอดแห, ฯลฯ

แต่ไม่มีชื่อ **ไทย** นำหน้าเลย

มีต้นเหตุจากแรกเกิดความเป็น**คนไทย** มาจากการผสมผสานทางสังคมวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ทั้งใกล้และไกลที่เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ร่วมกันบริเวณภาคกลางลุ่มน้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วย ลาว, เขมร, มอญ, พม่า, แยก, จีน, ญวน, ฯลฯ โดยเฉพาะ “**แยก**” มีทั้ง ชาว, มลายู, อินเดีย, อิหร่าน(เปอร์เซีย), อิรัก(อาหรับ) เป็นต้น

อธิบายอีกอย่างหนึ่งได้ว่าชาติพันธุ์เหล่านี้ล้วนเป็นชาวสยามที่เป็นบรรพชนคนไทยและมีเพลงดนตรีมาก่อนนานแล้วทั้งนั้น

ครั้นมีความเป็นคนไทยแล้ว ก็รับเอาทำนองเพลงดนตรีของบรรพชนเหล่านั้นมาทำตาม หรือดัดแปลงตามต้องการ เลยเรียกชื่อให้รู้ที่มาจากภาษานั้นๆ

ยุคกรุงศรีอยุธยานิยมเรียกชื่อเพลงดนตรีตามภาษานั้นๆ โดยตรง เช่น เนรปาคี, ยิกิน, ปะตง, กระระนะ, ละครบุโหรัง, มัคตรา, เนียรคันโยก, อรุ่ม, บ้าระบูน, ฯลฯ ที่ใช้ชื่อชาติพันธุ์นำหน้ามีบ้างเล็กน้อย จนเข้ายุคกรุงรัตนโกสินทร์ถึงนิยมเรียกชื่อชาติพันธุ์นำหน้า นับตั้งแต่รัชกาลที่ 2 เป็นต้นมา